

Adalette Nuşirevan'ın neresindeyiz?

İzmir / Karabağlar'dan Ali Akbaş: "Kur'ân'ın dört esası nedir? Adalet ve ibadet arasında nasıl bir ilişki vardır? Adaletin önemi ile ilgili İslâm tarihinden yaşanmış örnekler verebilir misiniz?"

Kur'ân'ın Dört Esası:

Kur'ân'ın dört esasını Bediüzzaman Hazretleri şöyle ifade ediyor: "Kur'ân'daki anasır-ı esasiye ve Kur'ân'ın takip ettiği maksatlar tevhid, nübüvvet, haşir, adalet ile ibadet olmak üzere dördtür."1

Kısaca ele alalım:

1- Tevhid: Allah'ın varlığı ve birliği inancıdır. Kur'ân'ın bütün meselelerini üzerine bina ettiği en esaslı dâvâsıdır.

2- Nübüvvet: Peygamberlik demektir. Kur'ân'ın ikinci önemli esasıdır. Bize peygamber eliyle ulaşan Kur'ân, bizi Peygambere iman ve itaat etmeye çağırır.

3- Haşir: Ahirete iman Kur'ân'ın üçüncü önemli esasıdır. Haşir, fizikî olarak diriltildikten sonra bütün insanların adil bir yargılama için toplanacağı gerçeğidir. Ahiret, mahşerden sonra sonsuza kadar devam edeceği Kur'ân tarafından bildirilen fizikî hayatın ve cismanî diyarların adıdır.

Adalet ve İbadet:

4- Adalet ve ibadet: Adalet sosyal hayatımızı, ibadet de şahsî hayatımızı düzene sokan unsurlardır ki, Kur'ân'ın takip ettiği dördüncü esastır. Sosyal hayatta adaletsiz bir yaklaşım kesinlikle kul hakkını mucip olur. Ferdî hayatta ibadetsiz bir yaklaşım da, kişinin kendine zulmetmesi demek olur. Esasen adalet ibadetle başlar. İbadet de adaletle başlar ve yaşar.

İbadet kişinin ifrat ve tefritten uzak, duygularını ve cihazatını haramdan koruyarak helâl yolda vasat bir şekilde kullanmasıdır. Ki bu, kişinin kendisine adaletli davranması demektir. Adalet bu yönüyle ibadetten başlar. Kendine adil olan kul, topluma da adil olur. Topluma adil olmayan insan, bunun hesabını adil olan Allah'a ya bu dünyada, ya da mahşerde çetin öder.

Mecusi Nuşirevan'ın Adaleti:

Ömer bin Hattab'ın (Hz. Ömer), cahiliye zamanında Hz. Amr bin As ile birlikte yolu İran'a düşmüştü. İran'da Medayin şehrinde konaklarken, gece soyuldular, develerini ve paralarını çaldırdılar. Ardından İran'ın o günkü Kisra'sı Nuşirevan'ın huzuruna çıktılar ve soyulduklarını söyleyip şikâyette bulundular.

Nuşirevan: "Demek devenizi ve paranızı çaldırdınız! Siz uyuyor muydunuz?" diye çıkıştı.

Hz. Ömer, hazır cevaptı:

"Evet, biz uyuyorduk! Sanıyorduk ki, siz uyumuyorsunuz!" dedi.

Nuşirevan:

"Haklısın Arap! Ülkemde misafirler taciz edilirken benim uyumam reva mı? Peki, bana bir hafta süre verin." dedi.

Bir hafta sonra Nuşirevan gerçekten develerini ve paralarını teslim etti.

Ve onlara: "Şehirden çıkarken biriniz Güneş kapısından, biriniz Ay kapısından çıkın!" dedi.

Ticaret için alacaklarını bir an evvel aldılar ve Hz. Ömer Güneş kapısından, Hz. Amr da Ay kapısından çıktılar.

Meğer hırsızlardan birisi Nuşirevan'ın oğlu, diğeri de şehrin güvenlik sorumlusu Şahnapehlev imiş. Nuşirevan kendi oğlunu Güneş kapısında, Şahnapehlev'i de Ay kapısında asmış! Manzarayı gören Hz. Ömer ile Hz. Amr, Nuşirevan'ın adaletine parmak ısırıldılar.

Ben Nuşirevan'dan Daha Adilim

Gel zaman, git zaman... Hz. Ömer de, Hz. Amr da Müslüman olurlar.

Nice devran döner. Hz. Ömer halife olur. Arkadaşı Hz. Amr'ı da Mısır valisi tayin eder.

Vali Hz. Amr bin As İskenderiye'de yol çalışmaları esnasında bir Yahudi'nin mülkünü zorla istimlâk eder. Parasını fazlasıyla ödediği halde, Yahudi bunu kabul etmez. Hz. Amr, Yahudi'ye devlete karşı gelmekten ceza vermek ister.

Yahudi de dođruca Medine'ye giderek, durumu Hazret-i Ömer'e şikâyet eder.

Hazret-i Ömer (ra) uzandığı gölgelikten ateş parçası gibi fırlar ve:

“Bu ne zulümdür! Valimiz bilmez mi ki, adalet mülkün temelidir! Bana bir kemik parçası getirin!” diye gürler.

Getirilen kemik parçasına şunu yazar:

“Bil ki, ben Nuşirevan'dan daha adilim!”

Ardından kemik parçasını Yahudi'ye verir. “Bunu valine götür.” der.

Yahudi Hazret-i Ömer'in (ra) işlem yapmadığını, işi başından savdığını zanneder. Mısır'a dönüp kemik parçasını vali Hz. Amr'a teslim eder.

Kemik parçasındaki yazıyı okuyan Hz. Amr'ın, birden yüzünün rengi solar ve Yahudi'den özür dileyerek mülkü üzerindeki devlet projesini iptal eder. Yahudi'nin mülkünü geri verir.

İşte adalet! İşte medeniyet! İşte bir Yahudi'den bile esirgenmeyen insan öncelikli yönetim anlayışı!

Dipnot:

1- İşaratü'l-İ'caz, s. 17.